

кола, а покрай *Градишката могила*, който е билъ на около 2 часа разстояние на Истокъ отъ сегашния проходъ и слизалъ е до самия источенъ край на селото Шипка, гдѣто и сега личатъ останки отъ основитѣ на стария нѣкогашенъ тамъ градъ.

Особни забѣлжителни паметници отъ старо време въ Шипка или околността ѝ не сж спазени. При подножието на планината, освѣнъ двѣ стари черквища има и една искусвенно издигната могила нарѣчена „*Шишманецъ*“, за която едни говорятъ че въ нея се е намиралъ ужъ гробътъ на нѣкой принцъ отъ Шишмановцитѣ, а други, — че тя била въздигната отъ Царь Иванъ Шишмана за спомѣнъ на една побѣда надъ Гърцитѣ. Въ старо време тѣзи могила е била въ срѣдата на сѣществующия въ него време тамъ градъ.

Подъ селото Шипка мѣжду селата: *Хасѣтъ*, *Сокеречово* и *Шейново* се намиратъ още много подобни могили за които не се знае кога и за каква цѣль сж въздигнати. На Истокъ отъ Градишката могила стърчи извѣстния на всѣки Българинъ върхъ „*Бузлуджа*“ гдѣто на 18 Юлий 1868 год., Хаджи Димитръ и неговитѣ 26 храбри другари сложиха коститѣ си.

Подъ Бузлуджа, надъ с. Янинъ, се издига върхътъ „*Катунгъ*“, а надъ с. Хасѣтъ — „*Кърнишкото градище*“, при политъ на което се намиратъ развалинитѣ на прочутия въ историята ни градъ *Крѣнъ* = *Кърнъ* = *Кърни*, далечъ отъ Шипка на около 5 километра.

Спорѣдъ насъ, при сѣществуванието на Българското царство въ Туловското поле е имало четири града: 1) „*Тыле*“ = „*Туле*“, който е лѣжалъ мѣжду *Милинъ* и сегашното село *Тулово*, отъ названието на който е дадено името на долината „*Туловска*“, а по послѣ преименувана на „*Розова*“; 2) гр. *Крѣнъ*, който до 9-й и 10-й вѣкове е игралъ важна роль; 3) „*Градъгъ*“, развалинитѣ на който се намиратъ въ околността на с. с. Габарево и Голѣмото Село. Отъ Римския камененъ пѣлъ — друмъ, Цариградъ—София—Бѣлградъ се е отдѣлялъ единъ клонъ кадѣ с. Валджиларе (Сърпено-горска околия), пресичалъ е Срѣдня Гора при *Турия*, старо село, и се е спускалъ въ долината при р. *Тунджа* и е отивалъ за горѣказания градъ. По сѣщия тоя пѣлъ е сѣществувалъ манастиря на Срѣдня Гора *Св. Никола*, развалинитѣ на който и сега личатъ, и 4) „*Градъгъ*“, който е лѣжалъ до самото с. Шипка.